

Ukrajinská participia

PhDr. Petr Kalina, Ph.D.

2.5.2019

- česky: *přechodník*
- latinsky: *participium / transgresivum*
- ukrajinsky: *дієприслівник*

Jedná se o slovesnou formu, která v sobě spojuje znaky **slovesa** a **příslovce**.

Srovnej ukrajinské **дієприслівник**.

Slouží ke zhuštění obsahu věty tím, že nahrazují vyjádření děje pomocí vedlejší věty.

Srovnej:

Běžíc na přednášku upadla a rozbila si hlavu.

Když běžela na přednášku, upadla a rozbila si hlavu.

Doplňkový děj vyjádřený přechodníkem se vždy musí týkat podmětu (i nevyjádřeného) stejně jako hlavní děj vyjádřený přísudkem!

Běžíc na přednášku upadla a rozbila si hlavu.

V ukrajinštině rozlišujeme
přechodníky **dokonavého** a
nedokonavého vidu.

Přechodníky nedokonavého vidu

- označují **souběh dějů**
- tvoří se od **prézentního kmene**
- referenčním tvarem je **třetí osoba plurálu**
- slovesa první konjugace mají koncovku **-учи / -ючи**

писати

пиш-уть

пиш-учи

Пишучи бакалаврську роботу, я наробиw чимало фактичних помилок.

Пřechodníky nedokonavého vidu

- slovesa druhé konjugace mají koncovky **-ачи / -ячи**

бачити

бач-ать

бач-ачи

СТОЯТИ

СТО-ЯТЬ

СТО-ЯЧИ

Стоячи перед факультетом, вона побачила свого улюбленого викладача.

Пřechodníky dokonavého vidu

- označují doplňkový děj, který předchází ději hlavnímu
- tvoří se od **infinitivního kmene** (referenčním tvarem je infinitiv)
- končí-li kmen na souhlásku, mají koncovku **-ши**
- je-li kmen zakončen samohláskou, pak mají koncovku **-вши**

принес-ти

принес-ши

приніс-ши

зроби-ти

зроби-вши

вилікува-ти-сь

вилікува-вши-сь

Пřechodníky dokonavého vidu

- označují doplňkový děj, který předchází ději hlavnímu!

Вилікувавшись, Шура побачила світ краще.

Відпочивши, почнете робити наступні завдання.

Chyby v užívání přechodníků

Готуючи альманах „Expres Ukrajiná“, нашу увагу привернув своїми оповіданнями прозаїк Отар Довженко.

Готуючи альманах „Expres Ukrajiná“, ми звернули увагу на оповідання прозаїка Отара Довженка.

Chyby v užívání přechodníků

Купуючи костюм прямо на фабриці, він вам обійдеться на 25 % дешевше, ніж у магазині.

Купуючи костюм на фабриці, ви заплатите за нього на 25 % менше, ніж у магазині.

Domácí úkol

Utvořte vlastní příklady ukrajinských vět s užitím přechodníků – **dvě věty** s **přechodníkem dokonavého vidu** a **dvě věty** s **nedokonavým participiem**.